

Вступне слово

“Коли хтось каже: “Я люблю Бога”, а ненавидить брата свого, той не правдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, якого він не бачить. І таку ми заповідь одержали від Нього: “Хто любить Бога, той нехай любить і брата свого” (1 Йо. 4, 20-21).

Перше *Пастирське послання* Кир Андрея Шептицького як єпископа Станиславівської єпархії відкриває нам його пріоритети, затурбування та програму архіпастирського життя.

З волі Божої та з наказу наступника Петра Кир Андрей став пастирем вірних Станиславівської дієцезії. Він говорив: “Ісус, поручаючи вести Вас дорогою спасіння, дав мені людське серце та любов стосовно Вас”. Тому і від людських потреб свого народу починає розмову з своїми духовними дітьми.

А далі відкриває перед нами своє людське серце: “Всю свою увагу хочу сьогодні звернути на ті невідрадні відносини у Вашому дочасному житті. Отже, на Ваше здоров’я, добробут, просвіту — і всі наші спільні народні інтереси”.

Приймаючи єпископський уряд, Кир Андрей став пастирем не безтілесних душ, але живого народу, у якого були різні потреби, проблеми та труднощі. Ніколи не припиняючи найсвятішу справу спасіння душі, він старався насамперед розв’язувати людські труднощі, гоїти рани, заспокоювати болючі потреби.

Отож, викладав та пояснював своєму народові автентичну науку про *“Християнську родину”* (1900), *“Супружество і родину”* (1902). Нав’язуючи до могутнього слова Вселенського Архиєрея Лева XIII про соціальний лад, Кир Андрей застосував це до потреб свого народу у *Пастирському посланні “О квестії сіціальній”* (1904).

Сповняючи роль пастиря, хотів Кир Андрей передовсім бути батьком для своїх вірних. І коли перечеислив справи, які Його турбують — здоров’я, добробут, просвіту — додав: “Такої мови Ви, напевно, не сподівалися від мене. Бо чи ж я лікар, чи хлібороб, чи політик, щоб говорити про здоров’я, добробут чи просвіту. Ні! Я справді не лікар, ані хлібороб, ані політик, але я Ваш батько. А батькові не байдуже те, що його дітей живо обходить”.

Не були ці слова дешевою заявою, щоб здобути собі популярність між людьми. Навпаки, воно виходило із Святого Писання. Перефразо-

вуючи слова св. Павла, Кир Андрей зробив їх своїми власними. “Отже нині враз із Апостолом кажу й заявляю, — а Бог свідком, що з чистим сумлінням заявити це можу: “... я сам бажав би бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені тілом!” (Рм. 9, 3). Нехай нині умру, — нехай у вічності не зазнаю щастя, нехай відлученим буду від Христа, — коби лише Ви, Браття мої по крові, були спасенні!”

Приклад ревності та страждань за Церкву св. Павла завжди був взірцем для Кир Андрея. Його численні *Пастирські послання* на різні теми черпали своє натхнення з ревності та побоювань апостола. І не інакше, як св. Павло, не завагався заговорити митрополит про болючі питання чи разючі порушення Божого закону. Під час II Світової війни нацисти безпощадно нищили євреїв. Митрополит Андрей виступив з протестом проти цього новітнього варварства могутнім своїм словом: “*Не убий!*” (1942). Чи коли десятки тисяч братів і сестер наших гинули від жорстокої голодної смерті, то під проводом митрополита Андрея ціла наша ієрархія відкликалася до сумління людства спільним посланням “*Україна в передсмертних судорогах*” (1933).

“*Перше слово Пастиря*” з 1899 р. не було штучною нумерацією теоретичних поглядів, радше з нього пробивалися тяготіння серця, сповненого людської та Божої любові до своїх братів і сестер. “Мене мусить обходити Твоє здоров’я тіла, Твоє фізичне здоров’я, мій рідний Народе! Бо знаю, що лише народи здорові і фізично сильні можуть бути щасливими. Знаю теж, що здоров’я і мораль так тісно зі собою сплетені, що одно залежить від одного”.

Окрім загальних *Пастирських послань* до народу, митрополит Андрей звертався з відозвами чи поученнями до поодиноких категорій людей: інтелігенції, молоді, монахинь усіх Чинів і Згромаджень про конфіскацію радянською владою монастирів та закликом і надалі дотримуватися правил монашого життя, працювати для добра Церкви й Народу” (1940).

Коли вибухнула II Світова війна, й порушення Божого закону стало буденною річчю, не без натхнення з висот розпочав митрополит Андрей психологічно-духовний процес щорічними архієпархіальними Соборами, починаючи від 1940 р. Ці Собори видали численні декрети та проголосили рішення, які в короткій формі пригадували вірним свої духовні й моральні завдання-обов’язки.

Собори не були кількадежними засіданнями. Кожний з них тривав більше, ніж півроку. Починаючи від Світлого Четверга шотижня єпископи й священники збиралися на молитву, розважання, застанову. Центральною річчю тих же Соборів була тема “*Божі заповіді та їх застосування в житті українського народу*”. Соборові сесії були неначе прилюдним іспитом сумління. Ціль і завдання — моральне зцілення

українського Божого люду. Війна нанесла різні нещастя як фізичного, так і духовного порядку. Потрібно було навчати та настановляти людей, а то і застерігати.

Тому з'явилися послання, декрети *“Про небезпеку занедбання потрібної праці”* (1940), *“Про безбожництво”* (1940), *“Заклик не піддаватися на провокації й не вдаватися до актів терору”* (1943).

Цей збірник показує глибину й ширину пастирського мислення митрополита. Не чужими були йому соціальні потреби рідного народу. Потреби ті й сьогодні дуже актуальні. У численних посланнях та поученнях Кир Андрея знайдемо вказівки й відповіді на різні питання, перед якими Україна та український народ стоять сьогодні.

† Михайло Гринчишин, ЧНІ,
Апостольський екзарх